

فلسفہ و اجتماعیات

مجموعہ سی

مدیری

محمد زروت

قیاطاش لیسہ سی فلسفہ و اجتماعیات
و تجارت مکتبی اقتصاد معلمی

مؤسی

آلہ سری

استقلال لیسہ سی مدیری
و ادبیات معلمی

بر صابیرہ

- تربیتی قسم : فلسفہ نہ در ؟ . . . . . اور خانہ سعد الدینہ
تہجیت حقندہ . . . . . ہلمی ضیا
اجتماعیاتہ کورہ (بیلکی نظریہ سی) . . . . . ہانمی منج
بدیعیاتک موضوعی و اصولی . . . . . ضیاء الدین فخری
دیوان ادبیاتی : کلہ لور منزل . . . . . آلہ سری
اجتماعیات درس لری : مقدمہ . . . . . محمد زروت
ہندسہ نہ در ؟ (« نہ دینقتون » دن) . . . . . صم . الہامی
اتحار . . . . . دورقہیم
پوتلاج . . . . . ہلمی ضیا
تطبیقی قسم : فلسفہ و اجتماعیات پروغرامی حقندہ تکلیف . . . . . محمد زروت
فلسفہ و اجتماعیات پروغراملری . . . . . ہانمی منج
تحلیل و تنقید قسمی : فاوست ترجمہ سی حقندہ . . . . . ا . سی .

مجموعہ لڑہ منتشر مہم یازیلر

ادارہ خانہ : استانبول - جنبری طاسہ - استقبول لیسہ سی داہلندہ دائرہ مخصوصہ
استانبول - مطبعہ ابوالضیا

دیوانه ادبیاتی

کلمه لر و رمز لر

فضولی ده تصنع

شکلک تحکمی آلتنده یاییلان تصنعدن بحث ایدرکن ، بوکا ، عینی جنسدن بر چوق قافیہ بولمق مجبوریتنک سائق اولدیغنی و بوقیددن قور تولمق ایچون ، اکثریا شاعرلرک ، بر دیف انتخاب ایدرک مساعد بر حرف روی ایله بو مجبورتی تخفیفه چالیشدقلرینی سولیشدم . مع مافیہ ، چوق دفعه ردیف بیله ، شاعری تصنعدن و موفقیتسنزلکدن قور نارمغه کفایت ایتمز . بو خصوصده ، فضولینک ، خنچر و صبا ردیفلی قصیده لری برر مثال تشکیل ایده بیلیره . خنچر کبی بسیط برکله ایله زورا کی بر تصنعدن باشقه نه یاییله بیلیر ؟

نته کیم بو قصیده سننده ، انتخاب ایتدیکی حرف روی چوق مساعدا اولدیغنی حالده ، فضولی ، هر بیت ده خنچر کله سنی تکرار ایتک مجبورتیله موفقیتسنزلکه وابتداله دوشمشدر . [۱]

چکر بی رحملر یاننده هر ساعت زبان خنچر کناهم ثابت ایلر اوله کوم خاطر نشان خنچر دیل ، مرحتسنزلرک یاننده هر ساعت خنچر چکیور یعنی ستم ایدرک اونلری رنجیده ایدیور ؟ دنیا بیلیرکه خنچر ، بو وضعیتیه ، خاطر مده ایز براقق ایچون کناهمی ثابت ایلمکده در .

مع مافیہ همان علاوه ایتک ایجاب ایدرکه ، موفق و کوزل بولمدیغمز هر بیتی تصنع عد ایتکه حقمز یوقدر . بونلر ، دیوان ادبیاتنک معین قاعده لر یله تحدید ایدیان بر چرچیوه داخاندده سولینمش ، عمومی وصفی حائز و بر بردن فرقسز اولان قسملر درکه ، بونلر حقنده کی قناعت و حکمیزی ، انجق بر قیمت عطف ایتهمک صورتیله افاده و ایضاح ایده بیلیرز .

نته کیم مطالعی تعقیب ایدن بش آلتی بیت حقنده ، هیچ بر خصوصیتی حائز

اولمدیخی ایچون ، « قیمتسز » حکمنی قولایلقله ویره بیلدیکمز حالده ، بونلرده تصنع آرامغه هیچ لزوم یوقدر .

زلال وصلنه لب تشنهام بر ترك بدخویك
 ویرر پروانه اوزجانن سکا چون اختیارایله
 حذر قبل کز مه چوق پرواسزای بابل که قتلکچون
 مژده ک قائم دوکوب غمزه ک آلور جانم عجب صامغه
 قاشکله کوزلر کدر هر طرف یاتور نزاع اوزره
 کیم اندن قطره آب ایستسم دار تر روان خنچر
 نه حاجت شعله دن ای شمع چکمک هر زمان خنچر
 دیکندن دامنی آلتنده قیلمش کل نهان خنچر
 ایشیدردو کسه قان اوق عادتیدر آلسه جان خنچر
 چکوبدر بر برینه ایکی سرخوش ترکان خنچر

او یله فنا خویلو بر دلبرک زلال وصلنه لب تشنهیم که ، بر قطره آب ایستسم
 همان خنچرینه داورانیر . « ترك کله سی دلبر ، دارتر کله سی ده داورانیر معناسنه دره . »
 پروانه اوزجانی کندی اختیارایله ویرسیور ؛ ای شمع ، آرتق شعله دن خنچر چکمکه
 نه لزوم وار ؟ ای بابل ، صاقین ، پرواسز کز مه ؛ کل ، سنی اولدیرمک ایچون
 اتکی آلتنده خنچر کیزله مکده در . کیر پیکک قائمی دوکیور ، غمزه کده جانمی آلیور ،
 ذاتاً اوقک ایشی قان دوکمک ، خنچرک عادتی ده جان آلمق دکلیدر . قاشکله کوزلرک
 بر بریله نزاع اوزره بولونیور ، ظن اولنورکه ، ایکی سرخوش ترکمن بر برینه خنچر
 چکمکه در .

کور یاییورکه بونلر و بونلره ممائل بیتلر ، هر شاعرک اثرنده مبدولاً بولونان
 وقولایلقله سویلنه بیلان شیلدر ؛ تصنع عد ایدیلز ، فقط بر قیمتتی ده حائز دکلدر .
 خیال غمزه ک ایله بس که راحت کیتدی جسمدن صنارسن پهروی چاکمه در هر استخوان خنچر
 غمزه کک خیالیله جسمدن راحت کیتدی ؛ ظن اولنورکه ، بدنمک چاک اولان
 طرفنده هر کمیک پارچه سی برر خنچر در .

ایلتسم خنچرک شوقینی قبره هر بهار اولنچ اولور سبزه یرینه خاک قبرمدن عیان خنچر
 خنچرک شوقینی قبره اولاشدیرسم ، بهار اولنجه ، قبریمک طوپراغنده سبزه
 یرینه خنچر عیان اولور .

خیالی کوزده در کیر پیکرک دپتمه ای مردم ادب شرطی دکل مهمانه چکمک میزبان خنچر
 دلبرک خیالی کوزده در ، کیر پیکرکی اویناتمه ای انسان ؛ اوصاحبنک مسافره
 خنچر چکمسی ادب شرطی دکلدر .

کوز آجوب بوستانه خط سبزک کر نظر قلم کورینور کوزلریمه سبزه هر بوستان خنچر
 برنجی مصراعده « بوستان » کله سی محبوبک یوزی معناسنه قولالانیلمشدر .

کوزیمی آچوبده یوزکده یکی چیقمغه باشلایان تو یلره باقسه م ، آرتق هر بوستانده کی
یشیلک کوزلریمه خنچر کبی کورینور .

دهانک یوق دیمشدر سویله بو کفتاری قاندندر بیلک پیدا دکلدی قانده طوتمشدر مکان خنچر
آغزک یوق دیمشدر دی ، سویله بوسوزلر نردندر؟ بل پیدا اوله جق قدر وجودک
نشوونماده بوله مشدی ؛ خنچر بلکده ناصیل دوریور .

محال عتدر کیم اوله مژگانک کبی خونی اگر استاد الندن صویرینه ایچسه قان خنچر
« خونی : قانلی ، قاتل معناسنه در » خنچر ، استاد الندن صویرینه قان ایچمش
اولسهیدی ، « چلیکه صویرمک » ینه کیرپیکارک کبی خونخوار اوله مازدی .

رخ زردم صالوبدر خنچرک کوزکوسنه عکسن ویا سیمین بیلکده دوتدوغکدر زر نشان خنچر
صاری یوزم خنچرک آیدنه سنه عکس ایتمشدر ، یاخود بو صاریلق ، کوموش
بیلکده طوتدوغک آلتون علامتلی خنچردن ایلری کلکده در .

زبان تیز ایله اورتایه کیرمش متصل کویا اوله م دیر مادح پیغمبر اخر زمان خنچر
خنچر ، زبان تیز ایله اورتایه آتیلمش ، متصل اخر زمان پیغمبرینی مدح
ایدهیم دیور .

شهنشاهی که تیغ آبداری ظاهر اولدقه الندن صالدی خسرونیزه و نوشیروان خنچر
یمندن باش چکنده مهجه رایت اقبالی براقدی تیره طوراغه شه هندوستان خنچر
اوله برشهنشاه که کسکین وجوه رلی قلنجی کورونجه ، خسرو الندن مزراغنی ،
نوشیروان ده خنچرینی دوشوردی . اقبال سنجاغنک اوجی یمندن باش چکنجه ،
هندستان شاهی خنچرینی قارا طوراغه براقدی .

صف آرای مصاف بدر در اظهار معجزده شکاف پریان بدر ایچون قیلمش نشان خنچر
« بدر » کله لری آره سنده جناس یاپیلمشدر . برنجی مصراعده کی بدر ، پیغمبرک
برغزوه سنک وقوع بولدیغی یه ، « مصاف » ده جنک معناسنه در .

ایکنجی مصراعده کی بدر ، قمرک اون دردنجی کیجه کی حالی . بوراده بدر اطلس
قاشه تشبیه ایدیلهرک « شق قمر » معجزه سنه تلیح یاپیلمشدر .

عدوی جاهنک قطع حیاتیچون چکر هر آی غلاف لاجوردیدن هلال آسمان خنچر
هلال شکلی ، پیغمبرک دشمنلرینک حیاتی قطع ایچون هر آی لاجورد غلافدن
خنچر چکیور .

سحر فیضی که دون تک تیره قیلمزدی دل صافن
 کونش تک قصدینه چکسیدی بیک نامهربان خنچر
 سخی طبعی که رخساری سپر تک چین بر افتزدی
 اگر قصدینه چکسیدی قوا اهل جهان خنچر
 « سحر فیضی » و « سخی طبعی » مرکب صفتدر . « ی » ده وحدت ایچوندره
 سحر فیضلی اولان اولبه بر پیغمبرکه ، بیک مرحمتسز ، کونش کبی سوء قصد
 ایچون خنچر چکسیدی ، صاف کوکلنی کیجه کبی قارار نامازدی . جو مرد طبیعتلی
 اولان اولبه بر پیغمبرکه ، اگر سوء قصد ایچون بوتون جهان اهلی خنچر چکسیدی ،
 یوزنده ، سپرده کی قیوریملر و چیز کیلر کبی اشمزاز بیله حاصل اولمزدی .

اولوردی دیده بد دینه اظهار نبوده
 آنک کوندردیکی هرنامه معجز بیان خنچر
 غزالرده دعای جوشینه چاره قیلمزدی
 اوزین هر نیجه قیلسه تجربه تیرامتحان خنچر
 نبوت اظهارنده ، آنک کوندردیکی هرنامه معجز بیان ، بددین اولانلرک کوزینه
 خنچر کورونوردی . « جوشن : زره ، باشی ده محافظه ایده جک پوللی زره » .
 « اسکیدن غزالرده باشه که ییلن مغفره دعا ایتمک عادتس . « اوق ، اوزینی هر نه قدر
 تجربه ، خنچرده امتحان ایتسه ، بردفعه جوشنه دعا ایتدکن صوکره تأثیر ایتزدی .

ایا شاهی که دائم خنچر شرعک نظامیچون
 اکر ناموس شرعک اولسیدی خلقه مستولی
 اکر ناموس شرعک اولسیدی خلقه مستولی
 نقیض حکمنک قطع فساد ایچون الفلردن
 منافق ایده بیلمز شرعنه مدخل که چورکده
 چکوبدر بیک شهنشه تیغ و بیک صاحبقران خنچر
 نه بر پردل چکردی تیغ ونه بر پهلوان خنچر
 کلام الله یحد تیغ چکمش بیکران خنچر
 ملائک پروبان کورسه ایلردی کان خنچر
 فضولی نظمناک هر سطریدر برجانستان خنچر
 محمدالله که حالا دیده بدخواه نعتکن

ای شاه ، شرع خنچرینک نظامی ایچون بیک شهنشه تیغ و بیک صاحبقران
 خنچر چکمکده در . اکر ناموس شرعک خلقه مستولی اولسه یدی ، نه بر قهرمان
 قیلنجی ونه بر پهلوان خنچرینی چکردی « پردل : قهرمان دیهدر . « حکمکی
 نقض ایتمک ایسته ینلرک فسادلرینی قطع ایچون ، اللهک کلامی ، الفلردن حدودسز
 تیغ ونه ایتسر خنچر چکمشدر . منافق ، شرعنه دخل ایده مز ؛ اطرافکده ملائک
 بو حالی کورسه همان قولنی ، قنادینی کان و خنچر ایلر . حمد اولسون که ، حالا
 بدخواه اولان کوزلره ، فضولینک نظم ایتدیکی نعتک هر سطریری برجانستان خنچردره .

زبان خامه بی اثبات اعجازکده کفاره
 شفیع المذنبینا محشر ایامی که دوزخدن
 بودر امید کیم محفوظ اولم حصن پناهکده
 کبی خوزیز ناوک کوسترکه جانستان خنچر
 چکر هر لحظه مجرم قصدینه بری امان خنچر
 غلاف ایچره نته کیم صافلنور کورمز زبان خنچر

فضولینک قلمناک دیلی ، اعجازیکی اثبات ایچون ، کافرلره بعضاً قان دوکیچی

اوق ، بعضاً جان آلیجی خنچر کوستریر . ای کناہکارلرہ شفاعت ایدن پیغمبر ،
بنہ فضولینک قلمنک دیلی ، محشر کونی ، مجرملرہ ہر لحظہ جہنمدن امانسز برخنچر
چکر . امیدم بودرکہ ، غلاف ایچندہ صاقلانوب زیان کورمہین خنچر کبی ، بنده
حصن پناہکدہ محفوظ اولہیم .

زوللی فضولی ، برنعت یازمق ایستہمش ؛ موضوعک علویتنی حس ایتمہمش ،
دینہ مز . فقط ہر ناصلسہ ، بردفعہ خنچر کلہسنی ردیف اولہرق اتخاب ایش
و آرتق ایستر ایستہمز ، یابدیغی مضمونلر و کوستردیکی بوتون ہنزلر ، ہی بودائرہ
داخلندہ محصور قالمغہ محکوم اولمشدر .

صبا قصیدہ سی : [۱]

آبلوچی اوزرہ چکش موجدن مسطر صبا سبزہ دن نقل ایتمکہ وصف خطدلبرصبا
دلبرک یوزندہ یکی چیقمہیہ باشلایان تویلر ، نازہ یشیلہکی ا کدیریر ووصفی
اورادہ یازیلیدر ؛ صبا ، بووصفی سبزہ دن صویک اوستنہ نقل ایتمک یعنی اورادہ
یازمق ایستیور . بونک ایچون سطرلر دوزکون کیتسین دیبہ دالغہ دن مسطرچکیور
« مسطر : سطرلرک دوز کیتسی ایچون قوللانیلان آلت . »

المیچون قیمتیلہ سبزہ دن شبنم درن یاسمیندن سیم دوکش یاسمندن زر صبا
صبا ، سبزہ نک اوستندہ کی شبنم ایچیلرینی دہ کریلہ آلمق ایچون ، یاسمیندن
کر موش ، یاخود سمندن یعنی وان کلندن آلتون دوکش .

آغزک اسرارن دیلر فاش ایدہ آچوب غنجهی کور نوزنکیلہ قیلور اظہار ہرمضمر صبا
صبا ، غنجهنک آغزینی آچوب اسرارینی فاش ایتمک دیلر ؛ باق ، نہ حیلہ ایلہ
کیزلی اولان شیئلری میدانہ چیقاریور . « رنگ : حیلہ »

الجمنلر سیر ایدوب نسرین بیاضن کرددر حسن خلقکدہ درست ایتمک دیلر محضر صبا
بیاض یبانی کلنی ، بر مقامہ تقدیم ایچون برچوق کیمسہلر طرفندن امضا ایدیلن
محضرہ تشبیہ ایدیور . صبا، نسرینی یعنی تبیض ایدیش عریضہ بی، امضا طوپلامق
وحسن خلقکدہ تصحیح ایتمک ایچون مجلس مجلس طولا شوب کردیرر .

انفعال ایش مکر سرعتہ رخسارکدن سنک کیم کرر مخفی کورنمز کیمسہیہ مجہر صبا
صبا ، آتکک سرعتہ یتیشہمدیکی ایچون منفعل اولمش ، ارتق کیزلی کیزلی
کزیور و کیمسہیہ کورونمیور « مجہر : آشکار »

اختروب بولمغ دیلر وصف رخك كيم متصل نسخه كابرک اوراقین قیلور ابتر صبا
صبا ، یناغککک وصفی بولمق ایچون ، متصل کل یپراغی نسخه سنک ورقلربی
قاریشدوب قوپاریسور . « اخترمق : اقطارمق » . « ابتر : نسلی منقطع . همزه یه ده ،
قویروغی قوپوق ع حرفنه بکزه دیکی ایچون عین ابتر دیرلر . »
آبکون تیغکجه اولمز بونجه کیم دائم ویرر تیغ آب جویباره موجدن جوهر صبا
صبا ، ایرماغک صوینک قلنجنه دائما موجه دن جوهر ویردیکی حالده ، او ، سنک
صورنمکلی قلنجک کی اوله ماز .

ایغک طپراغی یردن آلور تعظیم ایله غالباً دوزمک دیر باشینه بر افسر صبا
ایشیدوبدر غالباً قدکله شمعک محنتی هر چن کوردیسه ایلر شمه قصه سر صبا
آستانکده مقیم اولماغه بولسیدی قبول حق بیلور اولمزدی سرکردان بحر و بر صبا

صبا ، آیغنک طوپراغی یردن تعظیم ایله آلیور ، غالباً باشنه بونکله تاج
یا نه جق . صبا ، شمه نک ، سنک قدکله بجه طوتوشدیغنی ایشتمکده در . بونک ایچون
شمعه یی زده کورسه باشنه قصد ایدر . « روزکار مومی سوندیرر ومومک اوزایان
فیتیلی مقاصله کسپیلیر . » صبا ، اگر قیونک اشیذنده مقیم اوله بیله جکنی امید
ایتسیدی ، الله بیلیر اما بویله دکزده وقاراده دولاشه دولاشه باشی سرسم اولمزدی .
آسمانه قدر ایله چقسه نه حاصل چون دکل آکا قیل کیم اوله قاپکده خاکدر صبا
صبا ، قاپونک طوپراغی اوله مدقذن سوکره آسمانه چیقسه نه اولور .

آتش بیداده کویمشدر اولوبدر داد خواهواه کوردیکی یرده صاچار باشنه حا کستر صبا
کویمشدر « یانمش قاورولمشدر . » صبا ، ظلم آتشنه یانمشدر ، عدالت
ایسته مکده در . اونک ایچون دائما کوردیکی یرده باشنه کول سرپر . « اسکیدن
تظلم ایچون باشه طوپراق سرپرلر مش . »

آب دریا اوزره که الیاس وش سیران ایدر کاه ایلر مسکن ابراهیم تک آذر صبا
اوددن آفت کورمز و صودن ضرر کویا قیلور قانده اولسه اقتدای شرع پیغمبر صبا
احمد مرسل که فرمانبر بسلیاندر آکا ایله کیم کوردی سلمان اولدی فرمانبر صبا

صبا ، کاه دریا اوستنده حضرت الیاس کی دولاشیر . کاه ابراهیم کی آتشی
مسکن ایلر . [۳]

[۳] « آذر » کلمه سی دیوانلرده « آزر » شکنده در . کرچه « آزر » ابراهیم
علیه السلامک باباسنک آدی اولسی اعتباریله اویغون کلپورسه ده ، حضرت ابراهیمک قصه سی
ویتک معناسی دوشونولورسه ، بوکله نک ، آتش معناسنه کلن « آزر » شکنده اولسی ده
دوغری عد اولنه بیلیر .

صبا ، نه آتشدن آفت ، نه صودن ضرر کورور . گویا پیغمبرك شریعتنه او یقده در .
 احمد مرسل که سلیمان آ کا تابعدر . صبا ، سلیمانی کوردی کنندی ده فرمانبر اولدی .
 اول شهنشہ کیم رضاسیله گزر هر قنده وار کر شمال و کر جنوب و کرد بورو کر صبا
 ای کل باغ رسل بر تازه کلشندر قپوک کیم دم جبریله اول کلشنده طعن ایلر صبا
 ایستیوب بولمز قپوک فیض آلمیچون متصل قنغی کلشن سپرینه کیرسه اولور مضطر صبا
 ایلتور خاک دریکی ذره ذره کلشنه قلمفیچون توتیای دیدہ عہر صبا
 اوشهنشہ که ، کرک صبا ، کرک شمال ، جنوب و باطی روز کارلری آلمق رضاسیله
 آسه بیلیر . ای رسالت باغنک کلی ! قاپوک بر تازه کلشندر که ، صبا ، جبریلک نفسنه
 بیله اوکلشنده طعن ایدر . صبا ، فیض آلمق ایچون متصل دولاشدینغی حالده قاپوکی
 بوله ماز و هانکی کلشنه کیرسه مضطر اولور . صبا ، قاپوکلک طوپراغنی ترکسک
 کوزینه سورمه یا پمقی ایچون ذره ذره کلشنه ایصال ایدر . « ایلتمک : ایصال ایتمک »
 آتش بیداد ایله عالم یاز کر قیلمسه عدلی شایع کزوب هر دم یدی کشور صبا
 اولدیغیچون ذره تک پنهان کبر کلشنلره بی سبب رخت کل و نسرینه غارتکر صبا
 اوزگناهینه شفاعت ایستیوب فریادایدوب جزکنور خاک مزارک اوزره تا محشر صبا
 ایتمز ترک تمنای طوافک چیقسه جان خاک هم اولسه غباریمی سکا ایلتر صبا
 صبا ، هر دم یدی کشور دولاشوب عدلی اشاعه ایتمسه ، عالم ظلم آتشدنه
 یانار . صبا ذره کبی اولدیغندن ؛ نسرین وکلک سوس وزیاتی سبب سیز یغما ایتمک ایچون
 کلشنلره کیزی کیر . صبا ، اوزگناهینه شفاعت ایستیوب ، فریاد ایدوب مزاریکک
 طوپراغنی اوزرنده محشره قادر دور ایدر . « جزکنمک : دونمک ، دور ایتمک »
 جانم چیقسه طوافکک تمنیسنی ترک ایده م ؛ طوپراقله برابر اولسه م ، صبا ، ینه
 یوزیمی سکا کوستررر .

آچش امیدره وصالک دل پرخونمی اوپله کیم فصل بهار آچار کل احمر صبا
 اوله نعتکده فضولینک کلامی دلپذیر اوپله کیم کلدن بولور انفاس جان پرور صبا
 اوپله اینجلدم ضعیف اولدم که خاک کویکه قایلم حاشاکه تک اولسه بکا رهبر صبا
 التماس بختدن اولدرکه حکمک عالمه اوله جاری تاچن ملکنده در سرور صبا
 وصلت یولکک امیددی پر خون اولان کولکی آچش ، اوپله که بهار موسسمنده
 صبا ، قیرمزی کل آچار . فضولینک کلامی ، نعتکده دلپذیر اولسون ، اوپله که
 صبا کلدن انفاس جان پرور بولور . اوپله ضعیفله دم که ، حاشا صبا ، بکا رهبر اولسه
 سوقاغنکک طوپراغنه بیله راضییم . اونی تمنی ایده رم که صبا ، چمن ملکنده سرور
 اولدقجه ، حکمک عالمه جاری اولسون .

استقلال لیسه سی مدیری
 وادیات معلمی

آلاه سری

